

L E G E
pentru modificarea unor acte normative
*(consolidarea mecanismului de protecție în
domeniul avertizărilor de integritate)*

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege transpune integral art. 3 alin. (4), art. 4 alin. (1) lit. a), c) și d), alin. (4) lit. a), b) și c), art. 5 pct.10 și 11, art. 6 alin. (1) lit. a), art. 8 alin.(3),(4), (6) și (9), art. 9 alin. (1) lit. f) și (2), art. 11 alin. (2) lit. b), art. 12 alin. (2), (3) și alin. (4) lit. a), art. 14, art. 15 alin. (2), art. 16 alin. (1) și (3), art. 18 alin. (2), lit. (a), art. 19, art. 21 alin. (1), alin. (7) și alin. (8), art. 22 alin. (2) și alin. (3), art. 23 din Directiva Uniunii Europene (UE)2019/1937 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2019 privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L305/17 din 26 noiembrie 2019, așa cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (UE) 2020/1503 al Parlamentului European și al Consiliului din 7 octombrie 2020 privind furnizorii europeni de servicii de finanțare participativă pentru afaceri și de modificare a Regulamentului (UE) 2017/1129 și a Directivei (UE) 2019/1937.

Art. I. – Articolul 314¹ din **Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008** (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 78–84, art. 100), cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„**Articolul 314¹.** Încălcarea legislației privind avertizorii de integritate

(1) Împiedicarea sau încercarea de a împiedica, prin orice mijloace, efectuarea unei dezvăluiri de încălcare a legii

se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 80 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 120 la 180 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(2) Neînstituirea canalelor interne de raportare a încălcării legii, neluarea de către angajator a măsurilor de asigurare a dezvăluirii de încălcării a legii în cadrul entității sau nerespectarea confidențialității angajaților care dezvăluie încălcări ale legii, facilitatorilor, persoanelor terțe, entităților private deținute de persoanele care efectuează dezvăluiri de încălcări ale legii, celor la care aceștia prestează servicii sau cu care au alte tipuri de legături într-un context profesional

se sancționează cu amendă de la 80 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 120 la 180 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(3) Neasigurarea măsurilor de protecție prevăzute de Legea nr. 165/2023 privind avertizorii de integritate a angajaților recunoscuți în calitate de avertizori de integritate, facilitatorilor, persoanelor terțe, precum și entităților private deținute de persoanele care efectuează raportări, celor la care aceștia prestează servicii sau cu care au alte tipuri de legături într-un context profesional

se sancționează cu amendă de la 80 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 120 la 180 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(4) Răzbunarea împotriva avertizorului de integritate, facilitatorului, persoanelor terțe, precum și împotriva entităților private deținute de persoanele care efectuează raportări, celor la care aceștia prestează servicii sau cu care au alte tipuri de legături într-un context profesional

se sancționează cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 150 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.”.

Art. II – Articolul 16 litera h²⁾ din **Legea nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul)** (publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 110-114, art. 278) cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„h²⁾ examinează cererile de protecție a subiecților prevăzuți la art. 4 alin. (1) lit. b)-e) din Legea nr. 165/2023 privind avertizorii de integritate și contribuie la apărarea acestora;”.

Art. III. – Legea nr. 165/2023 privind avertizorii de integritate (publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 267-270, art. 451), se modifică după cum urmează:

1. Articolul 1 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Prevederile prezentei legi nu aduc atingere normelor privind exercitarea de către angajați a dreptului de a se consulta cu reprezentanții acestora sau cu sindicatele și privind protecția împotriva oricărei măsuri prejudiciabile care poate rezulta din astfel de consultări, precum și normelor privind autonomia partenerilor sociali și dreptul acestora de a încheia contracte sau acorduri colective, în conformitate cu legislația.”.

2. Articolul 3:

la noțiunea „angajat” textul „, în ultimele 12 luni” se exclude;

la litera b) după cuvântul „stagiar”, se completează cu cuvintele „remunerat sau neremunerat”;

la litera c) după cuvântul „contractuale,” se completează cu cuvintele „subcontractuale, de furnizare sau”;

după noțiunea de „facilitator” se completează cu noțiunea de „*persoane terțe* - persoane fizice care au o legătură profesională sau personală cu avertizorul de integritate, cum ar fi colegi de serviciu sau rude și care, din cauza acestei legături, sunt expuse riscului de a suferi răzbunări în context profesional ca urmare a dezvoltării de încălcări a legii efectuată de către avertizorul de integritate;”

la noțiunea „persoana vizată în dezvoltare”, după cuvintele „încălcarea legii” se completează cu cuvintele „sau cu care aceasta este asociată;”;

la noțiunea „răzbunare” cuvintele „angajatorului sau” se exclud.

3. Articolul 4 alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Subiecții care cad sub incidența prezentei legi sunt:

a) angajații din sectorul public și privat;

b) avertizorii de integritate;

c) facilitatorii;

d) persoanelor terțe;

e) entitățile private deținute de persoanele care efectuează dezvoltări de încălcări ale legii, celor la care aceștia prestează servicii sau cu care au alte tipuri de legături într-un context profesional;

f) angajatorii;

g) autoritatea competentă;

h) autoritatea de protecție a avertizorilor de integritate (în continuare – *autoritatea de protecție*).”.

4. Articolul 5:

la alin. (2) după cuvintele „la cererea angajatului” se completează cu textul „, în termen rezonabil”;

se completează cu alineatul (6¹) cu următorul cuprins:

„(6¹) Entitățile publice, indiferent de numărul de angajați, inclusiv societățile comerciale cu capital public sau cu capital majoritar public, precum și entitățile private care au cel puțin 50 de angajați vor institui obligatoriu canale interne de raportare și vor stabili prin acte interne proceduri de dezvoltare a încălcărilor legii și proceduri de efectuare a acțiunilor subsecvente.”;

alineatul (7) va avea următorul cuprins:

„(7) În cazul entităților private cu mai puțin de 50 de angajați, indiferent de domeniul de activitate, angajatul utilizează canalul extern de dezvoltare a încălcării legii.”;

se completează cu alineatul (7¹) cu următorul cuprins:

„(7¹) Entitățile private care au între 50 și 249 de angajați se pot grupa, pot utiliza sau partaja resurse în ceea ce privește primirea avertizărilor de integritate (raportărilor) privind dezvoltările de încălcare a legii și întreprinderea acțiunilor subsecvente.”.

5. La articolul 7 alineatul (3), litera a) după cuvintele „suport informațional” se completează cu cuvintele „durabil și accesibil ”.

6. Articolul 9:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Entitățile publice și private se asigură că informațiile din Registru, identitatea angajaților care dezvăluie încălcări ale legii, inclusiv informațiile care ar permite identificarea directă ori indirectă a acestora, nu sunt divulgate persoanelor terțe, în special persoanelor vizate în dezvăluiri, cu excepția situației în care există consimțământul expres al angajatului sau a cazului în care un proces penal sau contravențional a fost pornită în baza dezvăluirii de încălcare a legii de interes public, precum și în cazurile în care divulgarea este necesară și proporțională pentru desfășurarea unei proceduri judiciare ori pentru asigurarea dreptului la apărare al persoanei vizate, în condițiile legii.”;

se completează cu alineatul (1¹) și (3) cu următorul cuprins:

„(1¹) În cazul prevăzut la alin. (1), angajatul este informat în scris cu privire la divulgarea identității sale și a motivelor divulgării datelor confidențiale, cu excepția situației în care această informare ar afecta investigațiile sau procedurile judiciare conexe.”;

(3) Obligația de a păstra confidențialitatea nu există în cazul în care angajatul a dezvăluit identitatea sa în contextul efectuării unei dezvăluiri publice de încălcare a legii.”.

7. Articolul 12:

la alineatul (4) prima propoziție se completează cu textul „, , cu excepția cazului în care persoana care efectuează raportarea a solicitat în mod expres alt termen de informare sau în care autoritatea competentă consideră, în mod rezonabil, că confirmarea primirii dezvăluirii de încălcare a legii ar afecta protecția identității persoanei care efectuează dezvăluirea.”;

se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins:

„(4¹) În cazul recepționării unei dezvăluiri de încălcări a legii prin alt canal de raportare decât cel intern sau de către alt angajat decât persoana ori subdiviziunea desemnată, angajatorul se asigură că persoana care a recepționat dezvăluirea respectivă să nu divulge informațiile de identificare a persoanei care a efectuat dezvăluirea de încălcare a legii sau a persoanei vizate în dezvăluire. Aceștia au obligația să o transmită, fără întârziere și fără a interveni în conținutul acesteia către persoana ori subdiviziunea desemnată.”;

la alineatul (6) textul „în termen de 3 luni de la data confirmării de primire a dezvăluirii respective sau, în cazuri justificate corespunzător, în termen de 6 luni.” se substituie cu textul „în termen ce nu depășește 3 luni de la data confirmării de primire a dezvăluirii respective.”.

8. Articolul 14

alineatul (2):

se completează cu litera d¹) cu următorul cuprins:

„d¹) oferă oricărei persoane interesate informații despre procedurile de dezvăluire privind încălcări ale legii;”;

la litera e) după cuvintele „cererea angajatului” se substituie cu cuvintele „într-un termen rezonabil”;

se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) În cazul recepționării unei dezvăluiri de încălcări a legii prin alt canal de raportare decât cel extern sau de către alt angajat decât persoana ori subdiviziunea desemnată, Centrul Național Anticorupție se asigură că persoana care a recepționat dezvăluirea respectivă să nu divulge informațiile de identificare a persoanei care a efectuat dezvăluirea de încălcare a legii sau a persoanei vizate în dezvăluire. Aceștia au obligația să o transmită, fără întârziere și fără a interveni în conținutul acesteia către persoana ori subdiviziunea desemnată.”.

9. se completează cu articolul 17¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 17¹ .Revizuirea procedurilor**

Autoritatea competentă, precum și entitățile publice și private revizuiesc cel puțin o dată la 3 ani, procedura de primire a raportărilor și de întreprindere a acțiunilor subsecvente acestora, ținând cont de bunele practici în domeniu și de alte informații utile obținute în contextul aplicării prezentei proceduri, adaptând-o conform necesităților.”.

10. La articolul 19:

alineatul unic devine alineatul (1);

se completează cu alineatul (2) și (3) cu următorul cuprins:

„(2) Condițiile prevăzute la alineatul (1) și măsurile de protecție a avertizorilor de integritate se aplică, după caz, și în privința subiecților prevăzuți la art. 4 alin. (1) lit. c)-e).

(3) Prezentul articol nu se aplică în cazurile în care o persoană dezvăluie în mod direct informații reprezentanților mass-media, în conformitate cu dispozițiile legale privind libertatea de exprimare.”.

11. La articolul 20 litera b) se completează cu cuvintele „și că respectivele informații intrau în domeniul de aplicare al prezentei legi”.

12. La articolul 21:

alineatul unic devine alineatul (1) iar prima propoziție va avea următorul cuprins:

„Este interzisă orice formă de răzbunare sau amenințare cu răzbunare, sau tentativă de răzbunare împotriva subiecților prevăzuți la art. 4 alin. (1) lit. a)-e), în special:”;

se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) În cazul în care persoanele prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. a)-e) suferă răzbunare ca urmare a avertizării de integritate (raportării) sau a dezvăluirii publice de încălcare a legii efectuate în condițiile prezentei legi, acestea au dreptul la repararea integrală a prejudiciului cauzat, în conformitate cu legislația.”.

13. Se completează cu articolul 21¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 21¹. Măsuri de sprijin

Autoritatea competentă sau, după caz, autoritatea de protecție, asigură subiecților prevăzuți la art. 4 alin. (1) lit. a)-e), următoarele măsuri de sprijin:

a) consiliere și informații cuprinzătoare, independente și gratuite privind procedurile de raportare, drepturile și măsurile de protecție împotriva răzbunărilor, inclusiv măsurile reparatorii disponibile, precum și drepturile persoanei vizate în raportare;

b) asistență efectivă în fața altor autorități relevante, în scopul protejării împotriva răzbunărilor, inclusiv, în cazurile prevăzute de legislația națională, prin acordarea statutului de avertizor de integritate;

c) asistență juridică garantată de stat în cadrul procedurilor penale și civile, în condițiile Legii nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat.”.

14. Articolul 26 se completează cu alineatul (2¹) și (2²) cu următorul cuprins:

„(2¹) În cadrul procedurilor judiciare, inclusiv în ceea ce privește defăimarea, drepturile de autor, încălcarea secretului profesional, ale normelor privind protecția datelor cu caracter personal, ale secretului comercial sau în cadrul acțiunilor în despăgubire, nu poate fi atrasă răspunderea subiecților prevăzuți la art. 4 alin. (1) lit. a)-e), pentru divulgarea informațiilor, în măsura în care avertizarea de integritate (raportarea) a fost efectuată în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(2²) Persoanele menționate la art. 4 alin. (1) lit. a)-e) au dreptul să invoce avertizarea integrității (raportarea) sau dezvăluirea publică de încălcare a legii ca temei pentru încetarea procedurilor judiciare, cu condiția să fi avut motive rezonabile să creadă că informațiile divulgate privesc o încălcare efectivă a legislației și că dezvăluirea de încălcare a legii era necesară pentru interesul public, în conformitate cu prevederile legii.”.

15. Articolul 28 va avea următorul cuprins:

„Articolul 28. Măsuri de protecție aplicabile altor subiecți decât avertizorii de integritate

(1) Măsurile de protecție prevăzute de prezenta lege pentru avertizorii de integritate se aplică, în condițiile legii, și subiecților menționați la art. 4 alin. (1) lit. c)–e).

(2) Normele privind protecția identității, stabilite de prezenta lege pentru avertizorii de integritate, se aplică în mod similar și subiecților prevăzuți la art. 4 alin. (1) lit. a), c)–e), precum și persoanelor vizate în dezvăluiri.

(3) Identitatea subiecților prevăzuți la art. 4 alin. (1) lit. a), c)–e), precum și persoanelor vizate în dezvăluiri, este protejată pe tot parcursul desfășurării acțiunilor subsecvente dezvăluirii.”.

16. Articolul 29 va avea următorul cuprins:

**„Articolul 29. Răspunderea pentru încălcarea
prevederilor legale**

(1) Împiedicarea sau încercarea de a împiedica, prin orice mijloace, efectuarea unei dezvăluiri de încălcări a legii atrage răspunderea disciplinară sau contravențională.

(2) Întreprinderea unor măsuri de răzbunare împotriva subiecților prevăzuți la art. 4 alin. (1) lit. b)-e) atrage răspunderea disciplinară, contravențională sau penală.

(3) Neluarea măsurilor de asigurare a dezvăluirilor privind încălcări ale legii în cadrul entităților publice sau private, nerespectarea confidențialității a subiecților prevăzuți la art. 4 alin. (1) lit. a)-e) atrag răspunderea disciplinară sau contravențională.

(4) Nerespectarea obligației de instituire a canalelor interne de raportare a încălcărilor legii și neasigurarea măsurilor de protecție prevăzute de prezenta lege atrage răspunderea contravențională.

(5) Raportarea în cunoștință de cauză a unor informații false referitoare la încălcări ale legii atrage răspunderea contravențională sau penală.”.

Art. IV. – Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) În termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi, entitățile publice și private vor aduce în concordanță actele sale interne cu prevederile prezentei legi.

Președintele Parlamentului